

Verslag van de Maasvlakte 2-excursie op 7 mei 2022

Bram Langeveld¹ en Marijn Roosen²

Introductie

Het strand van Maasvlakte 2 is inmiddels een bekende fossielenvindplaats voor pleistocene zoogdieren, andere gewervelden en mollusken. Op 7 mei 2022 organiseerde de WTKG voor de derde keer een excursie naar dit strand (Janse & Van Peursen, 2012; Langeveld & Mermuys, 2016). Ervaren fossielenverzamelaars weten deze vindplaats prima op eigen gelegenheid te vinden, maar het publiek toegankelijke strand vormt een ideale en laagdrempelige kennismaking met het verzamelen van fossielen en de activiteiten van de WTKG voor nog onervaren, maar wel in fossielen geïnteresseerde mensen. Deze excursie was dus bij uitzondering ook toegankelijk voor niet-leden. Dankzij de aankondiging via onder andere de Facebookgroep van de WTKG namen circa 15 niet-leden, waaronder ook enkele kinderen, naast enkele leden deel en maakten zo nader kennis met de werkgroep. Na een korte uitleg op de parkeerplaats over de opbouw van Maasvlakte 2, de fossielinhoud en praktische tips over hoe te zoeken, hoe fossiele schelpen te herkennen en hoe fossiel bot van hout en steen te onderscheiden (bij hout kan je je nagel erin drukken, dat lukt niet bij bot en steen is vaak helemaal massief, terwijl bot vaak deels poreus is), ging de groep het strand op (fig. 1).

Veranderingen op Maasvlakte 2

Sinds de openstelling voor publiek in 2012 is het strand van Maasvlakte 2 behoorlijk veranderd. Met name de eerste twee jaar was het een bijzonder rijke vindplaats. Het zand op het strand was overwegend grof en grindrijk, waardoor er fossielrijke grindbankjes op delen van het strand tussen de hoog- en laagwaterlijn ontstonden, die rijk waren aan kiezen en andere zware resten van zoogdieren. De vloedlijn

Fig. 2. Informatiebord over de werkzaamheden op het strand van Maasvlakte 2.

bestond in die periode voor een aanzienlijk deel uit fossiele schelpen uit het Eemien en talrijke exemplaren van *Corbicula fluminalis* (Müller, 1774) s.l. Het strand boven de vloedlijn was op sommige delen, waar het fijne zand weggestoven was, bijzonder rijk aan kiezen van vroeg- en midden-pleistocene woelmuizen van het genus *Mimomys*: het leverde rondkruipend tot tientallen exemplaren per uur op. Ook waren grote vondsten, zoals mammoetkiezen, relatief talrijk. Uniek in vergelijking met de andere recente suppleties uit het Eurogeulgebied (Hoek van Holland en de Zandmotor) was het talrijk voorkomen van vroeg- en midden-pleistocene zoogdierfossielen; een direct gevolg van de uitzonderlijk diepe (tot 20 meter onder de zeebodem, terwijl dat normaal ca. 4 meter is) zandwinning voor Maasvlakte 2. In 2014 werd er voor het eerst een aanvullende suppletie uitgevoerd, om erosie aan het strand te

Fig. 1. Impressie van de excursie op het strand van Maasvlakte 2.

compenseren. Hoewel de eerste indicaties goed waren, namelijk dat er vanaf de bodem van de eerdere zandwinputten gewonnen zou worden (Mol & Langeveld, 2014), viel de praktijk tegen. Het aanvullende zand bleek overwegend fijnkorreliger en fossielarmer. Het bevatte (vooral) laat-pleistocene resten en de bekende bruin-blauwe *Spisula*-fauna (Langeveld & Mol, 2021). Het unieke karakter van Maasvlakte 2 werd hiermee enigszins verdund. Latere aanvullende suppleties, zoals in 2018, hebben helaas geen verbetering gebracht. Hoewel vroeg- en midden-pleistocene zoogdierresten tot op de dag van vandaag nog gevonden worden op Maasvlakte 2, is de frequentie daarvan duidelijk afgenomen.

De jongste ontwikkeling op het strand van Maasvlakte 2 is een opvallende: er wordt een windpark deels op het strand gebouwd. Dus niet alleen op de duinenrij/dijk achter het strand of in zee vlak voor het strand, maar ook echt fysiek op het strand. Eneco bouwt in opdracht van Rijkswaterstaat een windpark van 22 windturbines, die samen jaarlijks 416 GWh aan stroom moeten gaan leveren. Twaalf daarvan komen verspreid op het zogenaamde extensieve strand te staan, dat tijdens de bouw (vanaf begin 2022) afgesloten is voor publiek (fig. 2), maar na oplevering (eind 2022) weer toegankelijk zal zijn (windparkmaasvlakte2.nl, 8-5-2022). De overige tien molens komen op de harde zeevering verderop. Tijdens de aanleg gaat het strand uiteraard letterlijk aanzienlijk op de schop en wordt er nog meer zand opgespoten (rijkswaterstaat.nl, 9-5-2022).

Excursieverloop

Tijdens de excursie was dus alleen het zuidelijkste deel van het strand beschikbaar. Dit werd tijdens het afgaande water door de deelnemers ruim anderhalf uur nauwkeurig afgespeurd. De fossiele zoogdiervondsten bleven beperkt tot wat stukjes niet nader te duiden bot; de meeste deelnemers vonden ook fossiele schelpen, waaronder *Acanthocardia tuberculata* (Linnaeus, 1758), *Cerastoderma edule* (Linnaeus, 1758), *Ostrea edulis* Linnaeus, 1758, *Tridonta borealis* (Schumacher, 1817) en wat zeldzamere vondsten waren *Maetra stultorum plistoneerlandica* Van Regteren Altena, 1937 en *Dosinia exoleta* (Linnaeus, 1758). De vondsten werden op het strand en na afloop op de parkeerplaats op naam gebracht en nader toegelicht. Vervolgens werd er in Futureland (het informatiecentrum van Havenbedrijf Rotterdam op de Maasvlakte) afgesloten. Hier zijn in een kleine expositie fossielen te zien van het strand van Maasvlakte 2 uit de privécollectie van Walter Langendoen en enkele grote objecten uit de collectie van het Natuurhistorisch Museum Rotterdam. Deze zijn tijdens archeologisch onderzoek met een boomkorkotter opgevisst uit het zandwingebied. Het gaat onder andere om een enorm dijbeen van de wolharige mammoet (Moeliker, 2010). De excursie leverde dus geen spectaculaire vondsten op, maar vormde voor de deelnemers wel een informele nadere kennismaking met de paleontologie en de WTKG; wie weet wat dat op de langere termijn oplevert.

Literatuur

- Janse, A. & A. van Peursen, 2012. Een KZGW/NMV/WTKG excursie op het nieuwe Maasvlakte-2 strand 23 juni 2012. – Afzettingen van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie 33 (4): 89-92.
- Langeveld, B. & D. Mol, 2021. Maasvlakte 2 en de Zandmotor als fossielenvindplaatsen. – *Gea* 54 (1): 41-53.
- Langeveld, B. & S. Mermuys, 2016. Kort verslag van de Maasvlakte 2-excursie op 31 oktober 2015 met een vondst van *Eastonia rugosa* (Helbling, 1779). – Afzettingen van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie 37 (1): 15-17.
- Moeliker, K., 2010. Fossielen Maasvlakte 2 naar museum. – *Straatgras* 22 (2): 22.
- Mol, D. & B. Langeveld, 2014. Wat determinatiesessies aan nieuwe gegevens kunnen opleveren: nieuws van het strand van Maasvlakte 2. – Afzettingen van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie 35 (2): 40-59.
- Windpark Maasvlakte 2 start met aanleg funderingen windturbines. www.rijkswaterstaat.nl/nieuws/archief/2022/04/windpark-maasvlakte-2-start-met-aanleg-funderingen-windturbines (geraadpleegd 9-5-2022).
- Windpark Maasvlakte 2. www.windparkmaasvlakte2.nl/ (geraadpleegd 8-5-2022).

¹Bram Langeveld, *Natuurhistorisch Museum Rotterdam, Westzeedijk 345, 3015 AA Rotterdam,*

e-mail: langeveld@hetnatuurhistorisch.nl

²Marijn Roosen, *geologisch secretaris, Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie,*

e-mail: geologisch.secretariaat@wtkg.org